

INLEIDING: het dynamische jaar 2012, terugblik van bestuur en directie

Het jaar 2012 stond sterk in het teken van de gemeentelijke bezuinigingen, de gevolgen daarvan, en met name de acties die bestuur, directie en personeel van Natuurmuseum Brabant hadden bedacht om ervoor te zorgen, dat de groei en bloei van ons museum ondanks alles kon worden voortgezet. Om kort te gaan: het is gelukt. We sloten het jaar af met een absoluut record, een bezoekersaantal van 61.420 (stijging ten opzichte van 2011 meer dan 20%) en gestegen of stabiele cijfers voor alle andere prestatie-indicatoren, behalve waar wij bewust moesten kiezen voor minder.

De groei in het bezoekerscijfer is vooral te danken aan de toename van het individuele bezoek en bezoek in gezinsverband. Het aantal scholen dat het museum bezoekt groeide niet. Wij krijgen in de contacten met docenten in alle soorten onderwijs sterk de indruk, dat dit voor een groot deel ligt aan de problemen waarmee scholen zelf te kampen hebben. Toch proberen we deze belangrijke doelgroep steeds beter te bedienen. Ook zal - voor de langere termijn - onze inspanning effect moeten hebben om toekomstige docenten enthousiast te maken voor natuur en duurzaamheid. In 2012 werd hiertoe - in opdracht van de Gemeente Tilburg - een speciaal project uitgevoerd in samenwerking met Fontys.

Dat het gelukt is mogen we toeschrijven aan een complex van factoren. De belangrijkste daarvan zijn de coöperatieve relatie die Natuurmuseum Brabant heeft met de Gemeente Tilburg, Provincie Noord-Brabant en een aantal Midden-Brabantse gemeenten. Onze keuze voor een actieve respons op de situatie met veel activiteiten en een versterking van ons team van vrijwilligers is goed gebleken. De beschikbaarstelling van de expositieruimte van het voormalige Scription was hierbij zeer belangrijk. Op het ingekrompen personeelsbestand werd een zwaar beroep gedaan; hun inzet en betrokkenheid waren de belangrijkste oorzaak van het welslagen van ons beleid.

De bijdrage van de programmering aan het succes is divers, maar zowel 'The Making of ... Dinosauriërs' (tentoonstelling) als de nu alweer twee jaar geleden in bedrijf genomen OO - ZONE waren de belangrijkste successen. We zien nu dat de gevarieerde programmering in de OO - ZONE tot herhaalbezoek leidt. Deze nieuwe, zeer interactieve voorziening is populair geworden en heeft een blijvende waarde. Van het didactische en museale concept achter dit succes kwamen vele collega's uit binnen- en buitenland ter plekke kennis nemen. We zijn trots op deze innovatie, die het al langer in de museumwereld levende idee van een actief, open depot mogelijk maakte.

We sloten het jaar af zonder financieel tekort, mede dankzij de groei van eigen baten (zie voor de details: de samenvatting van onze jaarrekening, bijlage 1 en het afzonderlijke financieel jaarverslag). Voor optimalisering van eigen baten kregen we waardevolle adviezen voor de winkel van een deskundige van de Efteling.

Een opvallende trend die zich in 2012 sterk manifesteerde was de samenwerking die we zochten en vonden in zowel de culturele wereld als in het bedrijfsleven. Die samenwerking breidt zich sterk uit, en dat moet ook. Op het Tilburgse niveau groeide het overleg met de directies van de culturele instellingen uit van samenwerking op praktisch gebied (bijvoorbeeld centrale inkoop van goederen en diensten) naar een overleg op beleidsniveau en inhoudelijke samenwerking. De succesvolle Cultuurnacht is slechts een van de voorbeelden van de eerste resultaten van dit directieoverleg. Bij de gezamenlijke zoektocht naar meer efficiency constateerden we keer op keer, dat er op dit gebied voor ons museum weinig tot niets te verbeteren viel, simpelweg omdat wij altijd al gewend waren om te zoeken naar de voordeligste oplossingen, teneinde met relatief weinig subsidie veel te bereiken.

Provinciaal werkten we samen met een groot aantal voor ons nieuwe partijen, zoals de Technische Universiteit Eindhoven ten behoeve van het nieuwe grote project Energy Experience, een nieuwe permanente presentatie over energie en duurzaamheid, die, als de financiering lukt, in 2014 of 2015 zal kunnen worden gerealiseerd. Ook werd met Brabants Landschap samengewerkt aan het gezamenlijk realiseren van infopunten in natuurgebieden. Hierbij worden bezoekers van die gebieden niet alleen geïnformeerd over de omgeving, maar worden zij ook verwezen naar wat het museum te bieden heeft, met name in de OO - ZONE, die de Brabantse biodiversiteit compleet in beeld brengt met een rijke context aan verdiepende informatie. Voor zover deze infopunten zich in het gebied bevinden dat Het Groene Woud heet, hopen wij langs deze weg ook een nuttige bijdrage te kunnen leveren aan de veelheid aan activiteiten in dit mooie gebied.

Landelijk werkten we onder anderen samen in de Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties; een van de nuttige maar minder aangename taken was de gezamenlijke zorg voor de collecties van het helaas opgeheven museum in Zwolle (Ecodrome). Internationaal waren we vooral actief betrokken bij het European Museum Forum. Onder andere vloeide daaruit samenwerking voort met het Neanderthal Museum in Krapina (Kroatië).

Wij hebben in het bestuurlijk overleg met de Gemeente Tilburg benadrukt, dat we weliswaar tevreden mogen zijn met dit succesvolle jaar, maar dat daartoe ook echt het onderste uit de kan wordt gehaald. Nieuwe bezuinigingen in de komende jaren kunnen niet worden opgevangen. We vertrouwen er dan ook op, dat die uitblijven, zodat dit prachtige museum de positieve ontwikkelingen kan vasthouden en samen met de twee andere grote musea in de stad het museale aanbod sterk kan houden.

TENTOONSTELLINGEN

In 2012 trokken onze tentoonstellingen en activiteiten 61.420 bezoekers. Een gedetailleerd overzicht per maand en per soort bezoekers treft u aan in bijlage 2.

semipermanente tentoonstellingen

OO - ZONE

Het nieuwe museale concept van de OO - ZONE is een grandioos succes, getuige de vele opmerkingen in het gastenboek. Het leidt tot veel herhalingsbezoek en de mond-tot-mond-reclame doet haar werk. Dit leidt tot veel nieuwe bezoekers die steeds beter de weg naar het museum vinden. De stijging van het bezoekersaantal is zeker mede toe te schrijven aan OO - ZONE. Ook het onderwijs begint de OO - ZONE te ontdekken als een plek waar goed, verantwoord en op een leuke manier geleerd kan worden. De arts en de juwelier zijn twee personages die dit jaar geïntroduceerd zijn. Achter de schermen is er gewerkt aan nieuwe modules, zodat de bezoeker nog meer keuze heeft uit de onderzoeken die hij kan doen. Alle teksten en foto's van de objecten staan nu in het systeem en kunnen op drie verschillende manieren door de bezoeker opgevraagd worden. Komende jaren blijven modules en personages toegevoegd worden.

Brabant in de Ban van Buiten en De Reis

De semipermanente tentoonstellingen 'Brabant in de Ban van Buiten' en 'De Reis' ontvangen nog steeds complimenten van onze bezoekers. 'De Reis' begint hier en daar gebreken te vertonen. Er zijn het afgelopen jaar diverse items vervangen of verbeterd. Het is zaak om deze tentoonstelling in de komende jaren te vervangen. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang.

tijdelijke tentoonstellingen

Dier of Ding? (30 juni 2011 t/m 20 mei 2012)

Met deze tentoonstelling, die in 2011 geopend is in samenwerking met Kasteel Groeneveld (onderdeel van het Ministerie van EL&I), heeft Natuurmuseum Brabant op verschillende manieren uiting gegeven aan het thema Mensen en hun dieren. De tentoonstelling heeft tot en met 20 mei in Natuurmuseum Brabant gestaan. Daarna is de tentoonstelling voor vier maanden naar Natuurmuseum Friesland gegaan. In het najaar van 2012 is hij verhuisd naar Natuurmuseum Nijmegen waar hij nog tot het voorjaar van 2013 te bewonderen valt. Zo heeft onze tentoonstelling op reis nog tienduizenden extra bezoekers getrokken.

De rode draad van de tentoonstelling is de eeuwenoude, soms discutabele relatie tussen mens en dier. De uitgebreide, in de loop van vele jaren verzamelde collectie gedomesticeerde dieren van het museum is op verschillende interactieve manieren in de tentoonstelling opgenomen. Vanuit educatief oogpunt gezien is 'Dier of Ding?' geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar. Basisscholen kunnen het educatief pakket van Wakker Dier afnemen, dat inhoudelijk naadloos aansluit op het verhaal van de tentoonstelling. Ook maakt de tentoonstelling onderdeel uit van de speurtochten die door het museum aan het onderwijs worden aangeboden.

Naast de tentoonstelling is er door Natuurmuseum Brabant een morele kieswijzer, genaamd 'het dieren-dilemma-spel', rondom het thema opgezet. Zowel op de Koe in de tentoonstelling als op het rondreizende Stierkalfje - onderdeel van de debatten - kan gespeeld worden. Ook op de voor dit project speciaal ontworpen website www.dierofding.nl kan het spel gespeeld worden. Inmiddels zijn er ruim 20.000 dilemma's gespeeld en de teller loopt nog. Dit onderdeel van het project droeg in sterke mate bij aan het gezamenlijk naar buiten treden van Kasteel Groeneveld en Natuurmuseum Brabant, op een landelijk niveau.

The making of dinosauriërs (29 april 2012 t/m 6 januari 2013)

In deze tentoonstelling, een samenwerking tussen het museum en twee bedrijven, Creatures & Features en Inside out Animals, die gespecialiseerd zijn in bottenpreparatie, konden bezoekers gluren in het atelier van een bottenpreparateur, heel veel skeletten en modellen zien en rondneuzen bij een nagebouwde opgravingsite.

Het is een tentoonstelling over hoe musea een dinotentoonstelling kunnen maken. Immers, geen mens heeft ooit een dino in het echt gezien. Dus hoe weten we dan van welk dier en uit welke periode de botten zijn en hoe zet je een heel skelet in elkaar? Wat voor kleur had de huid van een dino eigenlijk? Daar komen preparateurs en wetenschappers in beeld. Door goed te kijken naar dieren van nu, hun skeletten te bestuderen en dit te combineren met gevonden fossiele dinobotten begrijpen we veel meer van dino's dan ooit. Naast deze (achtergrond)informatie zagen de bezoekers diverse levensechte skeletten van klassiekers als Stegosaurus, Diplodocus, Triceratops en Tyrannosaurus Rex.

Dino-doezaal (6 juli 2012 t/m medio 2013)

De tentoonstelling sloot aan op de tentoonstelling 'Making of dinosauriërs' en is bedoeld voor onze allerkleinste bezoekers, in de leeftijd van 4 tot 8 jaar.

Op speelse wijze maken zij kennis met de wereld van de dinosauriërs. Hoe zagen ze eruit, hoe groot of klein waren ze, wat aten ze, welk geluid maakten ze en hoe voelde hun huid aan? Enkele onderwerpen die de jonge bezoekers en hun (groot)ouders werkelijk kunnen beleven, want zoals de titel al aangeeft, de kinderen moeten veel doen om alles te ontdekken. Zo is er een zandtafel waar ze echte fossielen op kunnen graven, de huid van een reptiel kunnen aanraken, zich verkleeden als een dino en kennis maken met een jonge dino die net uit het ei gekropen is.

Tentoonstellingen in voorbereiding

Vorbereidingen Energy Experience (De Bron)

De voorbereidingen aan het nieuwe grote project "Energy Experience" (voorheen bekend onder de titel "De Bron") zijn afgelopen jaar afgerond. Medewerkers van het museum en externe experts hebben onderzoek gedaan naar behoeftes in de samenleving, naar mogelijk interessante onderwerpen en gezocht naar mogelijke samenwerkingspartners. In het najaar was er een expertmeeting. Verder is het projectplan geschreven, de globale verhaallijn vastgesteld en zijn er sfeerimpressies gemaakt. Op dit moment wordt er gezocht naar middelen om het plan te realiseren. Het is een semipermanente interactieve tentoonstelling over energie in de natuur en hoe wij mensen met energie omgaan. Innovatieve vormen van energieopwekking en –besparing krijgen een belangrijke plaats in de nieuwe expositie.

OO - ZONE junior

Dit jaar is een conceptplan geschreven voor een onderzoeksruijnte voor jonge kinderen tussen 4 en 8 jaar. Dit sluit aan op de wens van veel bezoekers om de dingen die men in de OO - ZONE op de begane grond kan doen, ook beschikbaar komt voor jonge kinderen. De jonge kinderen ontdekken en onderzoeken op hun niveau zaken uit de natuur en techniek. Dit doen ze in een omgeving van knusse huisjes aan een plein waarin dieren wonen. Deze dieren nemen de kinderen mee in hun wereld waar ze spelenderwijs kunnen leren hoe deze dieren wonen en leven, ieder met hun specialiteit. Fondsen zijn aangeschreven en subsidieaanvragen zijn geschreven om dit bijzonder ontdek- en onderzoekscentrum voor jonge kinderen van de grond te krijgen.

De IJstijd

In het voorjaar van 2012 heeft Ecodrome in Zwolle haar deuren moeten sluiten. Ecodrome bezat een waardevolle collectie natuurhistorische materialen. De overige Natuurmusea zagen het als een plicht om in goed onderling overleg deze collectie in de diverse natuurmusea onder te brengen. Dat is gelukt. Natuurmuseum Brabant kreeg, naast enkele vogels en een educatieve collectie ook de beschikking over de meeste opgezette dieren en modellen uit de IJstijdzaal zoals die in het Ecodrome opgesteld stond. Eind 2012 is deze collectie verhuisd naar Tilburg en is er begonnen met het maken van een draaiboek om deze zaal in Natuurmuseum Brabant nieuw leven in de blazen. De verwachting is dat deze tentoonstelling medio 2013 open zal gaan voor het publiek. De wijze waarop de gezamenlijke natuurhistorische musea samenwerken in dit soort situaties is uniek en mag voorbeeldstellend worden genoemd voor de hele museumwereld.

EXPLOITATIE EN PROGRAMMERING GROTE ZAAL

De Grote Zaal (= expositieruimte van het voormalige Scription), leverde een forse bijdrage in het succes van het museum, zowel in termen van bezoekerscijfers als naamsbekendheid en publiciteit. In 2012 waren de exposities 'Vanitas', 'The making of... Dinosauriërs' te zien. De extra gegenereerde opbrengsten konden worden gerealiseerd conform het speciaal voor deze uitbreiding gemaakte bedrijfsplan. Zie voor de details het financieel jaarverslag.

NATUUR- EN MILIEUEDUCATIE VOOR STAD EN REGIO

Natuur- en milieueducatie in het museum

Natuur- en milieueducatie is nog immer een van de belangrijkste speerpunten van Natuurmuseum Brabant. Alle 61.420 bezoekers die we in 2012 het museum bezochten hebben we op diverse manieren geïnformeerd over de natuur en het milieu. Via tentoonstellingen, speurtochten, de kijkwijzer, workshops, OO - ZONEprogramma's, rondleidingen of lezingen hebben ze allemaal kennis gemaakt met de diversiteit, schoonheid, complexiteit en bedreigingen van hun omringende natuur

en leefmilieu. Wij doen dit vooral door op verschillende niveaus verwondering op te wekken en respect voor de natuur en het milieu bij te brengen.

Onderwijs

Zowel in het museum als in de eigen schoolomgeving maken de leerlingen kennis met de educatieve producten van het museum. Meer dan 15.000 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs volgden in 2012 een educatieve activiteit in het museum of op één van de veldwerklocaties. Dat zijn er 800 meer dan in 2011. Het natuur- en milieueducatief aanbod in het museum bestaat uit:

Speurtochten gerelateerd aan tentoonstellingen:

- Zevenmijlslaarzen door zeven zalen: algemene speurtocht door alle zalen onder- en middenbouw bo
- Puzzeltocht groot en klein: algemene speurtocht door alle zalen bovenbouw bo
- Hoezo seks? ; twee speurtochten voor bovenbouw bo en onderbouw vo
- Van Hot naar Her; speurtocht voor bovenbouw bo en onderbouw vo
- Overleven en Uitsterven; speurtocht bovenbouw bo en onderbouw vo
- Met de trein door je leven; speurtocht door de zalen van De Reis (2^e verdieping) bovenbouw bo
- Speurtocht Brabant in de Ban van Buiten;
- Dier of Ding?; speurtocht bovenbouw bo en onderbouw vo

Thematische activiteiten:

- Warme, wollen, winterwanten speurtocht; speurspel voor bo over de natuur in de winterperiode
- Eieren zoeken; speurspel rondom de lente voor kinderen uit de onder- middenbouw bo
- Jungleboek; speurspel over de natuur in de tropen, voor kinderen uit bo
- Museumschatjes: Op zoek naar jouw museumschat. Een door Erfgoed Brabant gepromoot speurspel voor midden- en bovenbouw bo.

Overige educatieve activiteiten:

- Natuurkoffers (voorheen natuurkar); activiteit voor kinderen met een lichte verstandelijke beperking.
- Natuur in kaart; activiteit in spelvorm voor bo midden- en bovenbouw
- Noniksie; educatief spel voor de onderbouw van het bo
- Oertijdlab; begeleide educatieve activiteit waarbij gespeurd wordt naar fossiele resten. Geschikt voor midden- bovenbouw bo en onderbouw vo.
- Braakbal pluizen: Begeleide educatieve activiteit voor midden en bovenbouw bo. Leerlingen ontdekken welke dieren in de braakbal van de uil zitten.

Nieuwe educatieve activiteiten in 2012

- OO - ZONE: tientallen nieuwe programmamodules waarin het onderzoeken en ontdekken centraal staan.
- Kinderboekenweek "Hallo wereld"; speurspel op drie niveaus rondom het thema van de kinderboekenweek voor alle groepen uit het bo. Kinderen maakten kennis met verhalen en dieren uit de hele wereld
- Op reis met Gijs: educatief geleid programma rondom nachtdieren voor leerlingen van de groep 3/4
- Leer je lijf: educatieve doe-activiteit over je eigen lichaam voor groep 5/6 van het bo
- Dino-Digger: educatief doe-programma op twee niveaus rondom dinosauriërs voor groep 7/8 bo en onderbouw voortgezet onderwijs
- Aap, Noot, Piet; geheel vernieuwde speuractiviteit rondom Sinterklaas voor groep 1 t/m 4 van het bo

- Flip de beer; In het kader van de wetenschapsweek is, in samenwerking met Schooltv en de VSC (vereniging van samenwerkende centra en musea in wetenschap en techniek) een doe-activiteit rondom techniek gemaakt op twee niveaus voor kinderen van groep 1 t/m 4.

Wandelen voor water

Op 21 maart 2012 hebben we deelgenomen aan “wandelen voor water”. Deze activiteit wordt georganiseerd door de werkgroep Tanzania en het Centrum voor Internationale samenwerking (COS) voor de bovenbouw van het basisonderwijs. De leerlingen doen op hun tocht Natuurmuseum Brabant aan waar ze een aantal proefjes met water uitvoeren. Elf schoolgroepen van 5 verschillende scholen, met in totaal 229 leerlingen hebben deelgenomen aan deze activiteit.

Verjaardagsfeestjes

Natuurmuseum Brabant biedt drie kinderpartijtjes aan. De kinderpartijtjes worden op woensdag- en zaterdagmiddag gegeven en begeleid door een museummedewerker. De drie verjaardagsfeestjes zijn:

- Droef en Co; verjaardagspel voor kinderen vanaf 8 jaar
- Noniksie; verjaardagspel voor jonge kinderen tot 8 jaar
- Feestbeest: verjaardagspel in de OO - ZONE voor kinderen vanaf 8 jaar

In totaal zijn er 95 (736 kinderen en 207 begeleiders) verjaardagsfeestjes gevierd.

Natuur- en milieueducatie buiten het museum en op school

Veldwerk

Natuurmuseum Brabant verzorgde tot het schooljaar 2012-2013 in twee landschapsgebieden rondom Tilburg (Kaaistoep en Dongevallei) veldwerk voor bovenbouw basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Door bezuinigingen op de gesubsidieerde arbeid hebben wij per 31 december 2011 afscheid moeten nemen van een educatief assistent. Hierdoor hebben we moeten besluiten om het veldwerk voor het voortgezet onderwijs met ingang van het schooljaar 2012-2013 te stoppen. (voor het basisonderwijs blijven we, door inzet van meer vrijwilligers, het werk voortzetten). In 2012 hebben 600 leerlingen (+87 begeleiders) verdeeld over 25 schoolgroepen deelgenomen aan veldwerk. In 2011 waren dit 1091 leerlingen en 39 groepen.

Educatieve uitleenmaterialen

Natuurmuseum Brabant leent aan scholen en organisaties uit subsidiërende gemeenten opgezette dieren, leskisten, museumkoffers, etc. Van deze leenmogelijkheid wordt veelvuldig gebruik van gemaakt.

In 2012 hebben scholen gezamenlijk 1271 educatieve materialen geleend, een lichte afname ten opzichte van 2011 (1495) De geleende materialen worden eenmaal per week gratis gebracht en gehaald.

Voor scholen en organisaties uit gemeenten die Natuurmuseum Brabant subsidiëren is het mogelijk om gratis educatieve materialen te lenen, deel te nemen aan veldwerk, oertijdlab, OO - ZONE of braakbalpluizen en tegen gereduceerd tarief de Natuurmuseum Brabantpas aan te schaffen. In 2012 hebben 65 scholen een Natuurmuseum Brabantpas aangeschaft (één meer dan in het jaar ervoor).

Museumkoffer ‘Duurzaamheid’ voor ROC Prinsentuin

De door ons ontwikkelde museumkoffer ‘Duurzaamheid’ is op verzoek van ROC Prinsentuin nog een keer door ons gemaakt en verkocht aan het ROC.

Een overzicht van de resultaten van onze natuur- en milieueducatieve activiteiten vindt u in bijlage 3.

MUSEUMACTIVITEITEN VOOR INDIVIDUELE BEZOEKERS

Vanitas en de verdwaalde Potvis (januari)

Deze succesvolle tentoonstelling, in samenwerking met de kunstenaars Reinoud van Vught en Huub van der Loo, stond nog tot half januari. In de laatste weken is er nog veel gebruik van gemaakt. Enkele dagen voor de sluiting organiseerde het museum een voorstelling door Branie Productiehuis met de titel "WEG". Op de allerlaatste dag hield prof. dr. Jelle Reumer directeur van Het Natuurhistorisch te Rotterdam en hoogleraar paleontologie) een (drukbezochte) lezing over de evolutie van walvissen in de zaal zelf, naast het vijftien meter lange potvisskelet.

Activiteitenmiddag "Zie je ze vliegen" (3 maart 2012)

De activiteitenmiddag was opgebouwd rondom een *Meet and Greet* met Mylene, de populaire presentatrice van het school-tv-programma 'Nieuws uit de natuur'. Kinderen konden met Mylene op de foto en ze deelde handtekeningen uit. Ze had ook een rol in de roofvogeldemonstratie. Deze roofvogeldemonstratie werd 3 keer gegeven in het museumtheater. Er waren enkele workshops opgezet waar kinderen en ouders aan mee konden doen. Ze gingen over vliegen en over eigenschappen van veren. Een leuke en geslaagde middag waar een kleine 200 mensen op af kwamen.

Museumweekend (14 en 15 april 2012)

Elk jaar organiseert de Museumvereniging samen met de musea het Museumweekend. Dit jaar werd voor het eerst 1 euro entree gevraagd. Dat weerhield de bezoekers niet om weer massaal de musea te bezoeken. Bij Natuurmuseum Brabant passeerden 2270 mensen de kassa, waaronder veel gezinnen met kinderen (2011: 1500)

Europa Kijkdag (11 mei 2012)

Op deze vrijdag heeft het museum zijn deuren gratis open gezet voor de 'Europa Kijkdagen'. Ruim honderd projecten die Europese subsidie hebben ontvangen waren gratis toegankelijk. Het doel van de Europa Kijkdagen is om het publiek in de gelegenheid te stellen met eigen ogen te zien hoe Europese subsidies worden besteed in Nederland.

Biodiversiteitsdag (13 mei 2012)

Op Moederdag vond in Tilburg de tweede biodiversiteitsdag plaats met als thema "Moeder natuur". Dit jaar waren de festiviteiten in De Oude Warande die dit jaar 300 jaar bestaat. Er waren allerlei activiteiten ontwikkeld door diverse natuur- en milieugroepen in Tilburg. Er waren 2000 tot 2500 bezoekers die een heerlijke dag hadden. Natuurmuseum Brabant was vertegenwoordigd met een kraam waar kinderen diverse activiteiten konden doen die ook in de OO - ZONE te doen zijn.

Wetenschapsweekend (7 oktober 2012)

Natuurmuseum Brabant heeft dit jaar meegedaan aan het wetenschapsweekend met een lezing van Anne Schulp, paleontoloog van het Natuurhistorisch Museum Maastricht, over dinosporen in Jemen. Deze lezing paste perfect bij de dinozaal waar de kinderen onderzoek konden doen aan dino-onderwerpen. Ook de OO - ZONE, waar bezoekers zelf onderzoek kunnen doen aan de collectie stond in de schijnwerper.

Cultuurnacht (27 oktober)

Voor de 2^e cultuurnacht in Tilburg had Natuurmuseum Brabant het thema "Nachtdieren". Een interactieve speuractiviteit speciaal voor dit thema werd ontwikkeld waar de bezoeker kennis maakte met nachtdieren.

Gewapend met een zaklamp ging men op pad om de geheimen van de nacht te ontdekken. Dansgroep La Melis heeft speciaal voor de Cultuurnacht een prachtige sprookjesachtige (kinder)voorstelling bedacht en uitgevoerd in de Theaterzaal van het museum. De zaal zat drie keer vol.

Neanderthalermiddag (25 november)

Collega's uit het Neanderthaler museum in Krapina, Kroatië hebben deze middag verteld over hun museum. In de buurt van Krapina zijn veel resten van deze vroege mensen-ondersoort gevonden. De kinderen konden in een workshop Neanderthaler kleding maken. Niet met naald en schaar, maar met een mes gemaakt van vuursteen, draad van plantaardig materiaal en een houten pin als naald. Ondanks de beperkingen van deze gereedschappen uit het stenen tijdperk werden er mooie handtassen, haarbanden en polsbandjes gemaakt.

Lezingen (september t/m april)

Net zoals in 2011 heeft Natuurmuseum Brabant in samenwerking met de Vrienden van Natuurmuseum Brabant, KNNV afdeling Tilburg, Geologische vereniging Midden Brabant en de Astronomische vereniging Wega acht gratis toegankelijke lezingen georganiseerd op elke tweede dinsdag van de maand. In totaal hebben 332 bezoekers genoten van de diverse lezingen (2011: 370).

OVERIGE NME-PROJECTEN EN -ACTIVITEITEN IN 2012

In het kader van de Duurzaamheidsimpuls van de gemeente Tilburg is Natuurmuseum Brabant betrokken bij twee projecten.

PABO-project

Doel was om het belang te onderstrepen dat toekomstige leerkrachten goed toegerust worden met NME-kennis, zodat zij prima in staat zijn hun leerlingen te wijzen op al het moois en nuttigs dat de natuur biedt. Daartoe heeft Natuurmuseum Brabant in samenwerking met de gemeente en Fontys PABO Tilburg verschillende studietaken voor PABO-studenten geformuleerd. De inhoud van de studietaken zijn zo opgezet, dat de studenten op de hoogte raken van de educatieve mogelijkheden en dat zij meer pedagogische/didactische en biologische kennis opdoen. Tegelijk wordt - indien de resultaten de van studietaken voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen - het educatieve aanbod van het museum uitgebreid. Alle eerstejaars studenten hebben een introductiedag op het museum gehad, die verzorgd werd door een aantal tweedejaars studenten. Verder hebben groepjes studenten gewerkt aan de ontwikkeling van educatieve producten. Dit naar tevredenheid van zowel het museum, de gemeente als de PABO.

Project kinderboerderijen

Dit project heeft geheel 2012 stil gelegen omdat er eerst meer duidelijkheid moest komen rondom het voortbestaan van de kinderboerderijen in Tilburg. Deze studie is nu afgerond en het project zal in 2013 ter hand genomen worden.

Watereducatie

In samenwerking met de waterschappen, de provincie en het Watermuseum in Arnhem is een projectplan geschreven voor watereducatie voor het voortgezet onderwijs. Een van de doelstellingen is om leerlingen uit het voortgezet onderwijs te interesseren voor techniek en werken "in het water" in het bijzonder. De provincie beraadt zich op dit moment over de vervolgstappen.

INFORMATIE, ONDERSTEUNING EN ADVIES

Platform Stadsnatuur Tilburg

Het platform is in 2012 vier keer bij elkaar gekomen. Beide organisaties houden elkaar op de hoogte van de ontwikkelingen en activiteiten en waar nodig ondersteunen we elkaar. Elke maand verschijnt er een artikel over natuur in de stad in het huis-aan-huis-blad De Tilburgse Koerier. In het najaar van 2012 hebben de leden van het platform besloten om de activiteiten op een laag pitje te zetten en alleen bij elkaar te komen wanneer daar aanleiding voor is. De artikelenreeks in de Tilburgse Koerier blijft verschijnen. De website van Platform Stadsnatuur verdwijnt met ingang van 2013. De website over de Gierzwaluw blijft bestaan.

Advies educatie bij de milieustraat in Gilze en Rijen.

Natuurmuseum Brabant heeft de gemeente Gilze en Rijen geadviseerd bij het opzetten van educatie bij hun milieustraat.

MARKETING EN COMMUNICATIE

Afgelopen jaar is er hard gewerkt aan het genereren van meer publicitaire aandacht voor de tentoonstellingen en activiteiten, maar ook aan inzet van verschillende digitale middelen onderzoeken en promotionele acties en ontwikkeling nieuwe website. Hieronder volgt een globaal overzicht van de marketing- en communicatie-activiteiten van 2012. Het perslogboek 2012 is bijgevoegd als bijlage 4.

Vanitas en de verdwaalde Potvis (januari)

De persberichten genereerden veel publiciteit en regelmatig dook in diverse media het bericht op, dat 'de Potvis nog maar even te zien was'. De hele tentoonstelling heeft veel publiciteit opgeleverd, in de aanloop, met de aankomst van het skelet en met de activiteiten eromheen (Tilburg Textiles, Cultuurnacht, workshops).

Flip de Beer-speurtocht (18 feb- 4 maart)

In februari (carnavalsvakantie) vond de Xperiment-techniekweek plaats, een initiatief van de VSC (Vereniging van samenwerkende centra en musea in wetenschap en techniek) en SchoolTV, ondersteund door het Ministerie van OCW. Natuurmuseum Brabant werd benaderd om deel te nemen en kon daardoor twee weken lang, o.a. tijdens de carnavalsvakantie, een Flip de Beerspeurtocht aan bieden en een Meet and greet met de presentatrice van het schooltelevisie-programma Nieuws uit de natuur. Er is veel tijd en moeite in de persbenadering en bereiken van het publiek gestoken, met positief effect op de bezoekersaantallen.

Museumweekend (14 en 15 april)

De museummedewerkers organiseerden een soort voorproefje voor de komende dinotentoonstelling: maskers maken, op dinopoten lopen en een eigen dino ontwerpen in de Startzone. Al het publiciteitsmateriaal was ruim van te voren klaar om uit te delen en om aandacht te krijgen voor de tentoonstelling. Ondanks de nu geheven toegangsprijs van 1 euro werd het Museumweekend extreem goed bezocht: in totaal passeerden 2270 bezoekers de balie (2011: 1500).

The making of... dinosauriërs (april)

Na het drukke Museumweekend startte de publiciteit over de dinotentoonstelling '*The making of...dinosauriërs*' (opening 29 april). Er werden verschillende persberichten verstuurd om de komst van dino-onderdelen aan te kondigen. Ook werd het persbericht over de opening breed en landelijk verspreid. De openingsdatum viel een dag voor Koninginnedag en twee dagen na het begin van de

meivakantie, hetgeen wellicht enigszins nadelig van invloed is geweest op de aandacht van de pers. Desalniettemin werd de opening goed bezocht en was in de meivakantie goed te merken dat in elk geval een deel van de doelgroep bereikt is: de dino 'die hards' wisten de weg naar het museum direct te vinden.

Dier of Ding?

Nog een afsluitende tentoonstelling: in mei werd Dier of Ding? na ruim tien maanden ontmanteld. Ook dit werd afgesloten met een lezing over hetzelfde onderwerp, in combinatie met bezoek aan de tentoonstelling. Dier of Ding heeft veel aandacht gekregen in de media. Het gekozen beeld, een hondje in roze jurkje met een hoog schattigheidsgehalte, kwam je overal tegen. Ook het speciaal ontwikkelde DierenDilemmaspel bleek een schot in de roos: bij het afscheid van de tentoonstelling (die naar Leeuwarden verhuisde) was het spel meer dan 20.000 keer gespeeld. Op de 'spelkoe' in de zaal of op de eigen website van de tentoonstelling. De tentoonstelling reist momenteel langs andere natuurmusea. In de uitingen rondom de tentoonstelling wordt telkens vermeld dat 'Dier of Ding?' gemaakt is door Natuurmuseum Brabant.

OO - ZONE

We noemden de OO - ZONE tijdens de opening een groeibriljant en die voorspellende bijnaam werd waargemaakt. Het wordt met name gewaardeerd dat men er samen met (groot-) ouders, broers/zussen of de klas aan kunt werken; bezoekers leren (van) elkaar. Door de intensievere activiteiten op Facebook en Twitter kunnen we de reacties beter volgen en interpreteren. Hier geven mensen vaak de tip om de OO - ZONE te proberen, of sturen ze berichten dat ze een dagje zijn geweest en dat met name de OO - ZONE zo goed bevallen is.

Vanaf eind mei is gewerkt aan een vervolgcampagne om de OO – ZONE nog een keer extra in de schijnwerpers te zetten. In de laatste twee weken van juni kwam je de OO – ZONE-beelden overal tegen. Er zijn advertenties in de huis-aan-huisbladen in de hele regio geplaatst (Breda, Gilze, Waalwijk, Tilburg en het hele gebied daaromheen), plus een *advertorial*. Er werden spotjes uitgezonden door Omroep Brabant, in combinatie met teletekst en een *banner* op de website. Nieuwe posters met hetzelfde campagnebeeld werden ontwikkeld, plus twee nieuwe flyers : een *flyer* voor mensen die nog onbekend waren met de OO – ZONE, en een meer instructieve *flyer* die bij de receptie meegegeven wordt als mensen in de OO – ZONE aan de slag willen. Daarnaast kwamen er spandoeken voor aan het hek en een speciale beachflag voor op beurzen en evenementen. Verder is een speciale OO – ZONE-krant ontwikkeld.

Dino Doezaal, speurtocht DinoDigger (juli)

Begin juli werd de Dino Doezaal geopend, speciaal voor kleine dinoliefhebbers. De publiciteit werd gecombineerd met de start van de speurtocht *DinoDigger*, speciaal ontwikkeld voor de bezoekers van 'The making of...Dinosauriërs'.

Onder de kop "Nog meer dino-activiteiten" is een persbericht verspreid (landelijk). Afgaande op de reacties aan de balie heeft de doelgroep dinoliefhebbers dit goed opgepikt; vaak werd aangegeven dat bezoekers "speciaal voor de dino's" komen.

Promotie educatieve activiteiten

Ook dit jaar zijn de educatieve activiteiten van het museum gepromoot. Het volledige aanbod werd bewerkt en aangeleverd bij CiST. De al eerder genoemde acties in het kader van de Xperimentweken leverden extra publiciteit op.

Verder is het scholenonderzoek in dit kader nog vermeldenswaardig: voor de enquête zijn scholen gericht benaderd met vragen over ons aanbod en hoe de activiteiten en de service gewaardeerd werden. Scholen die nog nooit of lange tijd geen gebruik hadden gemaakt van ons aanbod, zijn per brief benaderd om eens gratis kennis te komen maken. Het museum was vertegenwoordigd bij

TechniekRijk, een initiatief waarbij basisschoolkinderen kennis maken met verschillende aanbieders van activiteiten en toepassingen die iets met techniek te maken hebben. Natuurmuseum Brabant was met een zogenaamde OO - ZONE-kraam aanwezig.

Museumpost

Vooruitlopend op de nieuwe website, waar een digitale nieuwsbriefmodule wordt ingebouwd, en door de hoge kosten van productie en verzending, hebben wij besloten om Museumpost dit jaar niet te verspreiden. Wel is er diverse malen een *mailing* en een *flyer* met de activiteiten de deur uitgegaan naar de scholen.

Digitale media

Er is dit jaar hard gewerkt aan een nieuwe website (operationeel in februari 2013). In de nieuwe website zijn de voormalige websites van OO - ZONE.nl en natuurlijkbrabant.nl geheel geïntegreerd. Ook kunnen we met de nieuwe website een digitale nieuwsbrief versturen en zijn we verbonden met de meest gangbare *social media*, zoals *Facebook*, *Twitter* en *Youtube*.

Het opstellen van *tweets* is inmiddels een vast onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden geworden. Nagenoeg iedere dag worden er berichten gepost, berichten van anderen geretweet of gezocht op 'natuurmuseum', 'dino's' etc. op zoek naar *tweets* die met het museum te maken hebben. Eind 2012 had het museum 1000 volgers.

Facebook wordt sinds eind 2011 echt ingezet als communicatiekanaal. Het aantal volgers groeit gestaag en op deze manier komen we veel meer in contact met het publiek. Ook wordt via dit medium snel feedback gegeven over een bezoek. Opvallend detail; behoorlijk aantal Vlaamse volgers.

In de laatste maanden van 2012 is door een stagiaire van de Fontys Hogescholen een onderzoek gehouden naar het gebruik van *social media* door onze bezoekers. Met de uitkomsten kunnen we de inzet van *social media* nog beter toespitsen op onze doelgroepen.

Museuminspecteurs: hoogste score in Noord-Brabant!

Half mei werden in Den Haag de winnaars bekendgemaakt van 'Museuminspecteurs', een gezamenlijke actie van de ANWB en de Museumvereniging. Museuminspecteurs zijn kinderen van ca. 4 tot 14 jaar, die aan de hand van een vragenlijst Nederlandse musea beoordelen - zijn ze '*kidsproof*'? Kun je alles goed zien, is het personeel aardig, is er veel te doen voor kinderen hebben ze lekkere dingen in het café? In het museum waren wel inspectieformulieren uitgedeeld, maar de kans op een landelijke vermelding werd ondanks onze ambitie niet direct kansrijk geacht. Totdat we een brief kregen dat we een grote kans maken om het leukste kindermuseum van Noord-Brabant te worden - een provinciale prijs!

Er werd toen nog enkele dagen intensief campagne gevoerd, met redelijk succes: we kregen de hoogste score van Noord-Brabant (8,8) maar helaas nog niet de landelijke norm van 35 ingevulde formulieren.

Met de volgende ronde van Museuminspecteurs doet het museum volop mee: er zijn al 70 formulieren ingevuld. Het gemiddelde stond in december 2012 op een 8.9. Dat brengt ons op plek 5 van de leukste musea voor kinderen. Bij de balie worden nu standaard formulieren meegegeven en staat het fenomeen prominent op de site vermeld.

Deelname beurzen/ infomarkten

In verband met de capaciteit en de veelheid aan beurzen was al in 2011 besloten uiterst selectief deel te nemen aan beurzen, bijeenkomsten, informatiemarkten en dergelijke. Het museum neemt deel aan biodiversiteitsmarkten en specifieke (streek-) initiatieven. Zo ook dit jaar: we waren met een uitgebreide kraam aanwezig op o.a. de Moeder Natuurdag (Biodiversiteitsdag Tilburg) en het

Duinfestival. Daarbij zijn met andere standhouders contacten gelegd en afspraken gemaakt om elkaars flyers uit te wisselen. In september was het museum ook aanwezig op de Kinderboekenweekmarkt van Cultuur in Tilburg (CIST)

Promotionele acties

Natuurmuseum Brabant heeft aan verschillende promotieacties deelgenomen of heeft ze zelf bedacht. Een aantal voorbeelden:

- WNF (Bamboe, Ranger, Life Guard), Spooractie van de NS, Op stap met oma, Kidsmuseumgids, Univé, vakantiepas Land van Weert etc.
- Gezamenlijk promotieactie De Pont en Textielmuseum.
- Aankleding VVV ter promotie van actie 'Warme handen, koude voeten'.
- NS eropuit-actie
- Vrijkaartjes voor winnaars Driekoningen zingen Tilburg

Overige activiteiten

Op donderdag 23 februari werd in Naturalis het boekje 'Een familievriendelijk museum' gepresenteerd. Natuurmuseum Brabant heeft hiervoor model gestaan als kindvriendelijk museum, en er zijn allerlei foto's gemaakt die ter illustratie in het boekje gebruikt zijn. De boekjes zijn landelijk verspreid.

Eind maart was het feest in Natuurmuseum Brabant: toen werd de Rabobank Tilburg en omstreken verwelkomd als eerste - exclusieve - Platina Partner. Rabobank-directievoorzitter Wim Bens overhandigde een cheque aan directeur Frans Ellenbroek en bestuursvoorzitter Jan Melis, waarmee een duurzame verbintenis werd aangegaan. Bijzonder: vanaf nu is de naam van de Rabobank Tilburg e.o. zichtbaar aan het museum verbonden. Het startschot ook voor een nieuwe, creatieve kijk op de sponsormogelijkheden (zie voor sponsoring elders in dit overzicht).

In de Dino Doezaal wordt de dinorobot Pleo gebruikt. In de weken voor de opening werd een persbericht uitgegeven waarin melding werd gemaakt van een mysterieus ei, dat in het museum was gevonden tijdens onderhoud aan de lift. Het ei werd ook tentoongesteld in een soort broedmachine in de entreehal. Kortere berichtjes volgden op Twitter en Facebook. Tenslotte werd de geboorte van Pleo aangekondigd.

COLLECTIES

Dit jaar is vooral gewerkt aan de verdere ontsluiting van de verschillende deelcollecties. Er is vooral gewerkt aan verschillende insectencollecties, mineralen, gesteente, eieren, planten, mossen, korstmossen en paddenstoelen. Een gedetailleerd overzicht van de belangrijkste werkzaamheden en aanwinsten vindt u in bijlage 5.

SAMENWERKING EN CONTACTEN MET ANDERE ORGANISATIES

Hieronder een lijst met de organisaties waarmee wij contacten onderhielden en/of samenwerkten in 2012:

Afrikamuseum
Astronomische vereniging WEGA
Beezzzz
Safaripark Beekse Bergen

Bent Adviseurs
Bibliotheek Midden-Brabant
Brabant Culturele Hoofdstad
Brabant Water
Brabants Kenniscentrum voor Kunst en Cultuur
Brabants Landschap
Brabantse Milieufederatie
Brabantse musea, in het bijzonder Tilburgse musea
Branie Producties
Brede school Tilburg
Comité Driekoningen Tilburg
De Pont
De Vierde Toren (architecten)
Delta Focus
Ecodrome
Efteling
Erfgoed Brabant
European Centre for Nature Conservation
European Museum Forum
Factorium
Fontys Hogescholen
Gemeente Dongen
Gemeente Gilze en Rijen
Gemeente Goirle
Gemeente Heusden
Gemeente Hilvarenbeek
Gemeente Loon op Zand
Gemeente Tilburg
Geologische vereniging Midden-Brabant
IVN consulentschap Zuid-Nederland
Kasteel Groeneveld
KNNV
Kunst- en Cultuur Instellingen Tilburg
Lamelis
Landelijk beraad voor Natuur en milieu-educatieve centra
Landelijk beraad voor Natuurhistorische musea
Mens Dier Nood
Mondriaanfonds
Museon
Museum De Looierij
Museumvereniging
Naturalis Biodiversity Centre
Natuurhistorisch Museum Maastricht
Natuurmonumenten
Natuurmuseum Friesland
Natuurmuseum Nijmegen
Natuurmuseum Rotterdam
Neanderthaler Museum Krapina (Kroatië)
Nederlandse entomologische vereniging
Nederlandse Spoorwegen
Nederlands Textielmuseum
Paradox

Platform biodiversiteit Tilburg
Platform stadsnatuur Tilburg
Provincie Noord-Brabant
Rabobank Tilburg en omstreken
Regionaal Archief Midden-Brabant
ROC Tilburg
Sabic
Scheepens Reclameadviseurs
Solliance
Stadsmuseum Tilburg
Stichting het Groene Woud
Stichting Mommerskwartier
Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties
Stichting Samenwerkende Science centra Nederland
Stichting Techniekpromotie
Stimulus
Suikerunie
Technische Universiteit Eindhoven
Telos
Teylers Museum
Theater de Nieuwe Vorst
Theaters Tilburg
Tilburg Sustainability Centre
Tilburg Universiteit
Transitions Towns
Universiteit van Tilburg
Vakantiepas Weert
Vereniging van Eigenaren Parkeergarage Knegtel
Vereniging van samenwerkende centra en musea in wetenschap en techniek (VSC)
Vereniging voor Zoogdierkunde
VVV/ afdeling stadspromotie Tilburg
Watermuseum
Waterschap de Dommel
Wereld Natuur Fonds
Wonen Breburg
Zwijsen uitgeverij

PARTNERS, SPONSORS EN VRIENDEN

In 2012 startten wij met de uitvoering van een nieuw beleid inzake sponsoring. Het museum onderscheidt nu *Partners van Natuurmuseum Brabant* (bedrijven die zich voor langere tijd aan het museum willen binden) en *sponsors van (eenmalige) projecten*. Samen met de Commissie Fondswerving (directeur, pr-medewerker en drie bestuursleden, onder (extern) voorzitterschap van Wim de Kwaasteniet van Delta Focus) werd gewerkt aan het benaderen van nieuwe partners en sponsors. De Rabobank Tilburg en omstreken werd als eerste Partner verwelkomd. Voor met name het nieuwe project '*Energy Experience*' zijn lijsten gemaakt van bedrijven die een affiniteit hebben met het onderwerp duurzame energie.

Ook werd de reorganisatie van de Vrienden van Natuurmuseum Brabant, in 2011 al voorbereid, in dit jaar geïmplementeerd. De Vrienden zijn nu rechtstreeks Vriend van het museum, zonder tussenkomst van een vereniging of stichting.

Uiteraard is daarbij de intensieve samenwerkingsrelatie met de KNNV op andere terreinen onverminderd gecontinueerd. Er kan vanaf nu gekozen worden uit verschillende categorieën. Eind 2012 hadden wij 458 vrienden.

De geformuleerde ambities inzake Partners, Sponsors en Vrienden zijn vertaald in de begroting 2013. Hun bijdragen gaan een groeiende rol spelen in de financiering van onze activiteiten. Het netwerk moet tevens bijdragen aan een grotere maatschappelijke verankering en een betere naamsbekendheid.

FINANCIËN

Het boekjaar 2012 werd afgesloten met een klein positief resultaat. In 2012 moesten gemeentelijke bezuinigingen worden doorgevoerd op de regulier exploitatiesubsidie en op de gesubsidieerde arbeid. Die laatste bezuiniging werd eind 2012 voltooid door het ontslag van twee medewerkers (eind 2011 drie medewerkers ontslag gekregen). Voor gedetailleerde verslaggeving over de financiën van exploitatie en projecten verwijzen we naar het (afzonderlijke) financieel jaarverslag.

Wij verheugen ons erover dat de gekozen strategie, die eruit bestaat dat zo weinig mogelijk op uitgaven wordt bezuinigd en meer eigen inkomsten worden gegenereerd, succesvol is. Met meer bezoekers (20% ten opzichte van het voorgaande jaar) en betere inkomsten uit café en winkel slagen we er tot nu toe in om deze zeer lastige periode door te komen. Dit is te danken aan grote inspanningen van bestuur, medewerkers en extern advies voor de winkel (Efteling).

PERSENEEL EN ORGANISATIE

Een compleet overzicht over de mutaties in het personeelsbestand treft u aan in bijlage 6. Het personeel is versterkt meteen groot aantal vrijwilligers. Dit was nodig en gewenst, omdat in de afgelopen twee jaar van vijf van de acht medewerkers in een in- en doorstroombaan afscheid moest worden genomen, als gevolg van het vervallen van de subsidieregeling. Voor verschillende taken werden functieomschrijvingen voor vrijwilligers gemaakt. Ze werden met succes geworven via de website. De animo om vrijwilliger te worden bij Natuurmuseum Brabant is enorm. Daardoor zijn we in staat een zodanige selectie te maken, dat het werk niet aan kwaliteit hoeft in te boeten. Wel vraagt deze nieuwe situatie veel inspanningen van de staf.

Op 1 oktober ging het hele personeel een dagje uit. Aan het eind van de dag namen we feestelijk afscheid van Piet van Deursen (hoofd technische dienst), die van zijn welverdiende pensioen ging genieten.

Hij en zijn echtgenote (Carla van Deursen) hebben vanaf begin jaren '80 een enorm waardevolle bijdrage geleverd aan de groei en bloei van ons museum. In verband met bezuinigingen is besloten om voor de functie hoofd technische dienst geen nieuwe medewerker te werven; de functie werd overgenomen door een van de technisch medewerkers, Twan Hendriks.

GEBOUW EN INVENTARIS

Onder regie van de technische dienst zijn in 2012 aanpassingen gerealiseerd van de brandmeldinstallatie en inbraakalarminstallatie.

Ook is de beveiliging van de receptie optimaal gemaakt. Lekkages aan het dak konden worden toegeschreven aan een constructiefout bij de eerdere aanleg van de installaties voor klimaatbeheersing. Deze situatie leidde tot de conclusie dat het dak helemaal moet worden vernieuwd (dit gebeurt in het voorjaar 2013), inclusief de groenbedekking. Bij al deze

werkzaamheden werd weer naar tevredenheid samengewerkt met de eigenaar van het pand, de Gemeente Tilburg (afdeling Vastgoed).

Onderhoudswerkzaamheden werden uitgevoerd aan diverse permanente tentoonstellingen, de oude entreehal en de directiekamer. Er kwam een nieuw belsysteem bij de voordeur.

Voor het kantoorgedeelte van de ruimte van het voormalige Scription werd naar een onderhuurder gezocht. Deze werd nog niet gevonden, hoewel we eind 2012 veelbelovende besprekingen voerden met een serieuze kandidaat.

BESTUUR

Het bestuur bestond in 2012 uit:

de heer J.A.H. Melis, voorzitter
mevrouw M. Palmen, secretaris
de heer E. van Dijk, penningmeester
mevrouw R. Rijken, lid
de heer L. Verheijen, lid

Eind 2012 trad de heer Verheijen af als lid van het bestuur. Het bestuur startte de procedure voor benoeming van een nieuw bestuurslid (in 2013 leidend tot de benoeming van mevrouw V. Slegers tot lid van het bestuur. Hoewel ook de heer E. van Dijk aftredend was, stemde hij er mee in nog een jaar aan te blijven, met het oog op de bestuurlijke continuïteit.

Het bestuur werkte als een Raad van Toezicht. Voorzitter en leden spanden zich in en buiten de (4) vergaderingen in om met name bij overheid en bedrijfsleven de contacten en samenwerkingsverbanden te versterken. Voorzitter en directeur voeren regelmatig gesprekken met bestuurders op provinciaal en gemeentelijk niveau met het oog op afstemming van beleid.

Het bestuur controleerde de jaarstukken en stelde de begroting 2013 vast. Een kwestie waarmee het bestuur, en met name penningmeester E. van Dijk zich actief bezighoudt is de pensioenproblematiek. Eind 2012 gaf wethouder M. Frenk opdracht door een extern bureau te laten onderzoeken hoe deze lang slepende kwestie kan worden opgelost. Zij besloot daartoe mede naar aanleiding van onze constatering dat voor het personeel van de twee Tilburgse, gesubsidieerde musea een grote ongelijkheid bestaat inzake de rechtspositie.

Met name in de wijze waarop de organisatie moest reageren op de bezuinigingen en hoe zij moest omgaan met financiële en personele consequenties waren dit jaar onderwerpen van bespreking in de bestuursvergadering. De samenwerking tussen bestuur, directie en staf was plezierig en effectief.